

**ІНОЗЕМНА МОВА ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ
ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ**

УДК 37.01

Валентина Гапонова, кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри перекладу
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

**ІНОЗЕМНА МОВА ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ**

У статті обґрунтовано важливість іноземної мови як навчального предмету для створення спеціальних проблемних ситуацій, пояснено етапи застосування таких ситуацій на заняттях з практики іноземної мови.

Ключові слова: іноземна мова, курсанти, спеціальна проблемна ситуація, комунікативні бар'єри.

Літ. II.

Валентина Гапонова, кандидат педагогических наук, доцент, начальник кафедры перевода
Национальной академии Государственной пограничной службы Украины
имени Богдана Хмельницкого

**ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК КАК УЧЕБНЫЙ ПРЕДМЕТ ДЛЯ СОЗДАНИЯ
СПЕЦИАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМНЫХ СИТУАЦИЙ**

В статье обосновано важность иностранного языка как учебного предмета для создания специальных проблемных ситуаций, объяснено этапы использования таких ситуаций на занятиях с практики иностранного языка.

Ключевые слова: иностранный язык, курсанты, специальная проблемная ситуация, коммуникативные барьеры.

Valentyna Haponova, Ph. D. (Pedagogic), Docent Head of Translation Department
National Academy of State Border Service of Ukraine
by B. Khmelnytsky

**THE FOREIGN LANGUAGE AS AN ACADEMIC SUBJECT FOR CREATING
SPECIAL PROBLEMATIC SITUATIONS**

In the article the significance of foreign language as subject for creating special problem situations has been substantiated; the stages of implementation of such situations during the lessons of practice of foreign language has been explained.

Keywords: foreign language, cadets, special problem situation, communicative barriers.

Постановка проблеми. В умовах активізації процесу підвищення якості освіти неухильно зростає увага до навчання іноземної мови. Проте викладання цього предмету курсантам пов'язане з багатьма труднощами, що обумовлюються специфічними особливостями іноземної мови як предмета, яким важко оволодіти в умовах звичайного вузівського навчання. Такий стан справ пояснюється тим, що вивчення іноземної мови вимагає не лише значних затрат сил та енергії, а також щоденної, систематичної, мотивованої роботи викладача та курсантів. На відміну від багатьох інших предметів навчальної програми, які передбачають оволодіння знаннями окремих тематичних розділів, іноземна мова вимагає комплексних знань граматичної системи, всієї лексики без обмежень, розуміння та правильне відтворення всіх фонетичних елементів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проведений аналіз наукових джерел свідчить про

те, що різні аспекти особливостей іноземної мови як навчального предмету розробляли багато вітчизняних та зарубіжних науковців: І.Л. Бім, Ф.В. Біркенбіль, М.Л. Вайсбурд, І.А. Зімня, Н.Ф. Коряковцева, С.І. Пассов, Д.В. Чернилевський, С.Н. Шиянов, Н.В. Язикова та ін. [1 – 11]. Проте, вирішення зазначеної проблеми потребує пошуку оптимальних шляхів підвищення ефективності викладання іноземної мови паралельно із усуненням комунікативних бар'єрів, що виникають в процесі оволодіння іноземною мовою.

Тому **метою цієї статті** нами визначено: обґрунтувати важливу характеристику іноземної мови як навчального предмету для створення спеціальних проблемних ситуацій, що сприяють ефективному засвоєнню іншомовного матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Процес вивчення іноземної мови містить багато різноманітних труднощів, невпевненості в собі та в своїх силах. Успіх процесу навчання іноземної мови залежить не лише від внутрішніх факторів,

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ

що визначають здатність курсантів щодо оволодіння іноземною мовою, але і здатністю до самостійної роботи та самоорганізації. Велику роль в процесі навчання відіграє і зовнішній фактор – організація самого процесу навчання, методи роботи викладачів, технічне забезпечення навчального процесу.

Оволодіння іноземною мовою вимагає попередження та подолання різноманітних труднощів, зокрема комунікативних, які виникають на різних етапах навчальної діяльності. Розглянемо їх детальніше.

Підготовчий етап проведення заняття передбачає повідомлення теми заняття, мети, навчальних цілей та завдань, визначення режиму роботи. На цьому етапі виникають емоціональні, фізіологічні, особистісні бар'єри. Курсанти скаржаться на те, що вони втомилися, що в них немає настрою, пропонують поміняти тему заняття і т.п. Бар'єри, обумовлені настроєм курсанта та його небажанням працювати, можуть бути тривалими та короткими, залежно від того, як викладач організує подальшу роботу.

Під час безпосереднього проведення заняття навчальні цілі та завдання передбачають засвоєння курсантами різноманітних видів мовленнєвої діяльності, які включають слухання, говоріння, читання, письмо, а також опитування вивченого матеріалу та пояснення нового. Слухання супроводжується станом паніки, напруги, розчарування, страху зробити помилку та страху невдачі. Такі стани виникають кожен раз, але вони поступово слабшають під час повторного слухання. Спілкування іноземною мовою викликає стани непевненості, тривоги та тривожності, страху зробити помилку, страху бути осміяним, замкнутості, агресії і навіть сльози, тобто всі захисні реакції організму на стрес. Подібні стани відносно стійкі і виникають кожен раз під час необхідності спілкуватися, говорити іноземною мовою. Читання, за звичай, не викликає особливих проблем, але робота з текстом, виконання певних завдань, що стосуються розуміння тексту та передачі його змісту, може супроводжуватися лінощами, не зацікавленням, апатією, порушенням дисципліни. Письмо супроводжується незадоволенням, лінощами, страхом відкрито і беззаперечно показати своє незнання предмета перед викладачем, нездатністю чітко і грамотно виражати свої думки у письмовому вигляді. Опитування вивченого матеріалу викликає у курсантів страх, непевненість в правильності своїх відповідей, страх зробити помилку, супроводжується страхом. Пояснення нового матеріалу викликає у курсантів стан лінощів, байдужості,

непевненості щодо сприйняття нового матеріалу на слух та візуально, які пов'язані із швидкістю подання та складністю нового матеріалу.

Заключний етап заняття включає проведення самостійних та контрольних робіт, заліків та іспитів. Самостійні та контрольні роботи можуть супроводжуватися непевненістю та іншими негативними емоційними та мотиваційними станами. Заліки та екзамени викликають стрес, депресію, тривогу та страх, непевненість.

Вище перераховані стани звісно характерні не для всіх курсантів. Наявність труднощів навчального процесу визначається рівнем мовленнєвої підготовки, сформованості мовленнєвих вмінь та навичок, а також психічних сфер індивідуальності курсанта.

Вміння управляти своїми психічними станами і долати труднощі – важлива якість сучасного спеціаліста. Процес навчання повинен бути побудований таким чином, щоб набути людиною вміння та навички збереглися й після завершення освіти, забезпечили йому можливість стати фахівцем у своїй спеціальності.

Проте, найбільш цінною рисою майбутнього спеціаліста є його вміння знімати нервово-психічну напругу, вирішувати психологічні кризи, виходити з депресивних станів. Щоб розвинути усі ці якості особистості, необхідно проникнути у внутрішній світ курсанта, сформувавши і реалізувати його внутрішній потенціал за допомогою активних методів навчання. Один із таких методів – метод створення проблемних ситуацій, який спрямований не тільки на оволодіння конкретними знаннями, а й на вдосконалення різноманітних психічних навичок спеціалістів: здатність аналізувати, вирішувати проблеми, вміння керувати своїми емоціями, приймати відповідальні рішення в неоптимальних умовах [9].

Сутність використання проблемних ситуацій полягає в тому, що вона викликає певні психічні стани у курсантів в процесі виконання завдань і дозволяє активізувати розумову діяльність курсанта, сформувавши здатність до самонавчання та самоосвіти [10]. Але не лише створення проблемних ситуацій впливає на розвиток курсанта. Стимулюючи та розвиваючи функції виконують спеціальні ситуації. Їх вирішення активізує психічні стани курсанта і в кінцевому результаті призводять до подолання труднощів навчального процесу.

У педагогічній літературі подається визначення спеціальної ситуації, як ситуації, що спрямована на реалізацію закономірностей розвитку індивідуальності. В їх основі лежать протиріччя між вимогами щодо діяльності та психічними можливостями курсантами виконати

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ

ту чи іншу діяльність. Створення та вирішення спеціальних ситуацій, що викликають комунікативні бар'єри, дає можливість використовувати комунікативний бар'єр як педагогічний засіб впливу на психічні сфери для їх активізації та привертання уваги курсантів до внутрішніх проблем з метою їх вирішення [2].

Таким чином, іноземна мова, як ніякий інший предмет, завдяки домінуючій ролі мовленнєвої діяльності, а також цілого комплексу завдань, які можна розподілити між кількома навчальними предметами [1, 4, 5, 11], дозволяє використовувати комунікативний бар'єр як педагогічний засіб під час створення величезної кількості різноманітних ситуацій, які потребують вирішення. По-перше, тому що мова володіє широким спектром можливостей пропустити через себе все бачення світу, накопичити та реалізувати соціально-психологічний досвід вирішення життєвих проблем через моделювання різноманітних ситуацій. По-друге, тому що іноземна мова, в той же час, є інструментом проникнення не лише в світову культуру та усвідомлення своєї національно-культурної приналежності, а також інструментом соціальної взаємодії, формування та соціалізації особистості. По-третє, тому що викладання іноземної мови через свою комунікативність завжди вирізнялося від інших предметів більшою творчістю, більшою напруженістю на створення курсантами своїх власних мовленнєвих продуктів, що вимагають самостійного мислення та креативності. По-четверте, тому що навчання спілкуванню іноземною мовою в умовах вузівської підготовки може відбуватися лише через моделювання навчальних мовленнєвих ситуацій [3, 6, 8].

До інших особливостей, що вирізняють цей предмет від інших навчальних дисциплін, І. Бім відносить також реалізацію освітніх та виховних цілей лише через реалізацію практичних цілей (необхідно володіти хоча б одним видом мовленнєвої діяльності, наприклад читанням чи аудіюванням, щоб прийняти інформацію, чи говорінням і письмом, щоб передати її); вирішення комунікативних задач лише за рахунок вирішення задач, пов'язаних з практичним оволодінням іноземними засобами: лексичними, граматичними, фонетичними; необхідністю вирішення питань, пов'язаних не лише з організацією навчального матеріалу, але і з раціональною організацією діяльності щодо засвоєння і використання і т.п. [1].

Оскільки в основі навчання іноземної мови лежить принцип комунікативної напруженості, що передбачає кінцеву мету навчання володіння іноземною мовою як засобом спілкування, прийому та передачі інформації, то моделювання

комунікативних ситуацій є найбільш ефективним способом навчання іноземній мові. Крім того, навчання іноземної мови відбувається відносно в малих групах за умови тісної взаємодії викладача і курсанта, що дозволяє вирішувати проблеми не лише навчального характеру, але і проблеми, пов'язані з психічними станами курсанта, тобто створювати і вирішувати проблемні і спеціальні ситуації, що стосуються розвитку пізнавального інтересу та розвитку психіки курсанта.

Наступним аспектом є те, що навчання іноземної мови відбувається в штучно створених умовах мовленнєвого спілкування і дозволяє викладачу творчо підійти до використання всього різноманіття прийомів та засобів активізації навчальної діяльності курсанта. Також можливість організації самостійної роботи курсанта дозволяє використовувати педагогічну ситуацію як засіб досягнення певних цілей в процесі навчання іноземної мови.

Перевага іноземної мови над іншими навчальними предметами полягає в тому, що він дозволяє моделювати навчальні ситуації, що торкаються і питань проблемного характеру в контексті проблемного навчання, і ситуації, що дають можливість вивчити поведінку людини в конкретних умовах. Проте, для того, щоб ситуація, яка спекулюється до свідомості курсанта, переломилася в бажаному напрямку, примусила його вчиняти дії, які викладач від нього не чекає, вона повинна бути спеціально підбиратися для курсанта, а не для навчальної цілі. Тому під час визначення характеру ситуації, на фоні яких повинна відбуватися мовленнєва діяльність курсантів, до уваги повинні братися вікові особливості психіки, норми, традиції та правила поведінки, характер потреб та мотивів, життєвий досвід, плани курсантів на майбутнє [3].

Моделювання різноманітних ситуацій та їх вирішення в процесі навчання іноземної мови дозволяє вирішити такі проблеми:

- задовольнити пізнавальний інтерес, тобто подолати пізнавальні та інформаційні труднощі;
- забезпечити ефективне засвоєння мовного матеріалу, оскільки вирішення проблемних і спеціальних ситуацій надовго запам'ятовується, а наступне застосування аналогічної ситуації в навчальному процесі та реальному спілкуванні викликає з пам'яті необхідні мовні одиниці;
- вивчити поведінку людей в певних ситуаціях;
- сприяти вирішенню комунікативних завдань [5].

Таким чином, використання спеціальних проблемних ситуацій під час навчання іноземної мови сприяє виробленню курсантами адекватне відношення до труднощів та розглядати бар'єр як стимул особистісного та професійного розвитку.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ

Так, іноземна мова як навчальний предмет вирізняється від інших предметів певними особливостями (домінуючою мовленнєвою діяльністю, вирішенням цілого комплексу завдань, які розприділяються між кількома навчальними предметами, постійним пошуком найбільш ефективних шляхів відбору та організації навчального матеріалу і т.п.), а також володіє широким спектром можливостей під час створення та вирішення ситуацій, що викликають комунікативні бар'єри; різноманітним та адаптивністю умов навчання іноземній мові; варіативністю методів та засобів навчання; можливістю організації самостійної роботи курсантів та ін.

В процесі навчання можливе створення трьох типів спеціальних ситуацій: навчальні (реальні), уявні ймовірні (професійні), уявні неймовірні (фантазійні).

Навчальні ситуації включають вплив викладача на навчальну діяльність курсанта і формування сфер індивідуальності. Такі ситуації виникають завдяки запитанням викладача, завданням, його коментарям, що стосуються навчальної діяльності курсанта, посилюють розвиваючий ефект спеціальної ситуації.

Уявні ймовірні ситуації дозволяють практикуватися в діях за тих обставин, коли курсанту потрібно опинитися в майбутньому. Під час вирішення ситуації відбувається усвідомлення курсантом своїх переконань, бажань, можливостей, умов для їх реалізації, уявне перенесення в майбутню професійну діяльність.

Уявні неймовірні ситуації характеризуються тим, що, виконуючи завдання, курсант повинен виявити творчі здібності, здібності щодо уяви, видумки, ініціативи, прийняття рішень, почуття гумору, тобто всі професійно значеннєві якості індивідуальності.

Способами вирішення проблемних і спеціальних ситуацій стають проблемні та інформаційні запитання, які викладач готує наперед або ті, які з'являються під час ходу заняття, аналізу та вирішення проблемних та спеціальних ситуацій. Проблемні запитання вказують на існування навчальної проблеми і зверненні в майбутнє – пошуку ще невідомого для курсантів знання. Інформаційні запитання зверненні до набутих в минулому знань, які відомі курсанту і необхідні для розуміння ситуації та включення їх у процес вирішення ситуації [9].

Таким чином, в процесі вирішення ситуації курсанти звикають до пошуку відповідей на поставлені запитання, в них розвивається рефлексія, самооцінка, самосвідомість, розуміння своїх можливостей для становлення себе як майбутнього спеціаліста, усвідомлення

необхідності розвитку важливих вмінь, рис та якостей. Проте, для того, щоб спеціальні ситуації викликали у курсанта установку на саморозвиток, вони повинні відповідати потребам саморозвитку: потреби щодо оволодіння нестачі професійними знаннями та вміннями, а також потреби щодо розвитку важливих професійних рис та якостей індивідуальності та особистості. Тому складність створення спеціальних ситуацій полягає в тому, щоб зробити саме і потреби усвідомленню та особистісно значеннєвими для кожного курсанта, забезпечити зустріч цих потреб з професійною діяльністю та створити установку на активне перетворення свого психічного світу та на активну роботу над собою.

Для того, щоб створити проблемну ситуацію, яка згодом призведе до оволодіння навчального матеріалу та до вироблення особливих психологічних характеристик пропонуються різноманітні прийоми. Серед них основними є:

- провокування слухачів до теоретичного пояснення явищ, фактів, подій шляхом використання аналогій чи протиставлень під час пояснення нового, порівнюючи з уже відомим матеріалом, встановлення причинно-наслідкових зв'язків;

- чергування та поєднання аналізу та синтезу явищ, фактів, подій, вчинків в лекційній діяльності викладача;

- провокування слухачів до аналізу фактів та явищ дійсності, гіпотез, вмінь та підходів щодо вирішення проблемної ситуації;

- наведення під часповідомлення нового матеріалу прикладів з життєвих ситуацій, досвіду практичної діяльності слухачів, повсякденного життя, соціальної та професійної діяльності, накопичених викладачеві шляхом спостереження, читання, аналізу літератури;

- розгортання різноманітних ситуацій в мові для створення необхідних смислових опор та розставлення акцентів, що орієнтуються на сприйняття курсантами;

- асоціювання окремих проблем із загальними та пояснення їх особливостей аргументацією загальновідомих положень;

- встановлення між предметних зв'язків проблеми, теми, проблемної ситуації та пояснення фактів та явищ на основі використання іншого науково-понятійного апарату, даних інших наук;

- ознайомлення курсантів з фактами, які вимагають пояснення, формулювання гіпотези;

- звернення до безпосередньої соціальної, професійно-трудова діяльності слухачів;

- звернення до особистості слухача, використання його пізнавальних, соціальних, професійних та винятково особистісних мотивів;

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ

- проєкція загальної проблеми на запитання повсякденного життя, взаємовідносин з людьми, міжособистісну взаємодію, почуття, мислення, поведінку слухачів;

- використання техніки каузальної атрибуції вчинків людей і фактів, тих чи інших дій різних осіб чи соціальних груп, що дозволяє визначити реальні мотиви їх поведінки та діяльності, пояснити маніпулятивний характер дій, які орієнтуються на демагогію чи відволікання від суті проблеми, від рішення актуальних завдань;

- використання емпатії (співпереживання, співчуття), ідентифікації з почуттями та думками слухачів;

- використання прийомів “Якби...” та “Уявіть собі, що...”;

- прийняття лектором на себе соціальних та професійних ролей, які властиві причіпникам того чи іншого вирішення проблеми;

- прийняття на себе постійних, оперативних та ситуаційних ролей слухачів, що дозволяє “програти” процес вирішення проблеми;

- проєкція проблемної ситуації на аудиторію як соціальну та професійну групу, колектив з метою пояснення, тлумачення її значення;

- мовленнєве введення проблемної ситуації в діяльність слухачів (аудиторії як колективу) за принципом ділової гри – “Що робити, якщо...”;

- проблемна систематизація фактів, вчинків, відомих подій за певним принципом чи з певної точки зору;

- включення курсантів в процес генерування ідей, думок, шляхів, способів та засобів вирішення проблемних ситуацій, запитань, завдань (мозкова атака – брейнстормінг);

- подача нового матеріалу у формі запитання-відповіді;

- позначення тезисів з “білими плямами” на дошці чи екрані за допомогою графопроектора та наступне їх тлумачення та заповнення “білих плям”;

- викладення нового матеріалу у вигляді схеми;

- впорядкування фактів, подій, явищ на основі їх співвіднесення та систематизації;

- використання відеозапису чи фрагменту кінофільму, діапозитивів для створення проблемної ситуації, її пояснення чи демонстрація способів вирішення проблеми. Показ відео кліпів, кінофрагментів чи будь-яких інших аудіовізуальних матеріалів, які слід пояснити, аргументувати та систематизувати в розумовій діяльності курсантів у формі вирішення проблеми, аргументації чи пояснення фактів та явищ;

- використання прийому “розірваних частин”, коли проблема, тема, запитання, матеріали штучно діляться на частини, а згодом складаються в систему;

- вирішення нової ситуації, використовуючи матеріал відомої, звичної ситуації;

- перевірка, аналіз та оцінка результатів застосування способів вирішення проблеми.

Використання вище перерахованих прийомів ще раз доводить, що перевага іноземної мови над іншими предметами полягає в тому, що вона дає можливість моделювати навчальні ситуації, що торкаються проблемного характеру, і ситуації, за допомогою яких можна вивчити поведінку людини в конкретних умовах. Вирішення проблемних і спеціальних ситуацій, в процесі навчання іноземної мови, в основі яких лежить комунікативний бар’єр, дозволяє задовольнити пізнавальний інтерес, забезпечити поведінку людей в заданих ситуацій, сприяє вирішенні комунікативних завдань, збільшує особистісний потенціал курсанта, мотивацію оволодіння мовою.

Висновки. Отже, можливості іноземної мови як навчального предмету в створенні та вирішенні спеціальних ситуацій, що викликають комунікативні бар’єри полягають в наступних аспектах: 1) в комунікативній напрямленості предмета, що дає можливість моделювати комунікативні ситуації спілкування; 2) можливості вирішення не лише навчальних завдань, але й завдань, пов’язаних з вирішенням особистісних психічних проблем курсантів (можливість використання проблемних та спеціальних ситуацій); 3) можливості використання всієї різноманітності прийомів та засобів активізації навчальної діяльності курсантів в штучних умовах мовленнєвого спілкування; 4) організації самостійної роботи як засобу досягнення певних цілей в процесі навчання іноземної мови.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому планується дослідити роль спеціальних ситуацій в діяльності майбутнього перекладача прикордонного відомства України.

1. Бим И.Л. *Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника.* – М.: Русский язык, 1977. – 287 с.

2. Биркенбиль Ф.В. *Коммуникационный тренинг: Наука общения для всех/ Пер. с нем. Н. Чупеева.* – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 352 с.

3. Вайсбурд М.Л. *Использование учебно-речевых ситуаций при обучении устной речи на иностранном языке: Учеб. пособие для проведения спецкурса по обучению иноязычному общению в системе повышения квалификации учителей.* – Обнинск: Титул, 2001. – 128 с.

4. Зимняя И.А. *Лингвopsихология речевой деятельности.* – М.; Воронеж, 2001. – 432 с. (С. 62)

5. Зимняя И.А. *Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке: Кн. для учителя.* – М.: Просвещение, 1985. – 160 с.

ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЕВОЇ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ МОВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ВНЗ

6. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.

7. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. пособие/ Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько, С.И. Петрова. – 9-е изд., стер. – Мн.: Выш.шк., 2004. – 522 с.

8. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению: Пособие для учителей иностранного языка. – М.: Просвещение, 1985. – 208 с.

9. Чернилевский Д.В., Морозов А.В. Креативная педагогика и психология: Учеб. пособие для вузов. – М.: МГТА, 2001. – 301 с.

10. Шиянов Е.Н., Котова И.Б. Развитие личности в обучении: Учеб. пособие для студ. пед вузов. – М.: Академия, 1999. – 288 с.

11. Языкова Н.В. Процесс обучения иностранным языкам как предмет профессионально-методической подготовки будущего учителя // Иностранные языки в школе. – 1994. – №2. – С. 49 – 54.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2013

УДК 378.3:811.111

Галина Задільська, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання іноземних мов
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЕВОЇ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ МОВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ВНЗ

У статті запропонована модель формування англомовної граматичної компетенції усного мовлення студентів мовної спеціальності ВНЗ, визначені принципи комунікативно-когнітивного підходу до умов навчання усного мовлення, структурований зміст навчання на рівні знань, навичок, умінь і психологічних механізмів мовленнєвої взаємодії.

Ключові слова: англомовна граматична компетенція, усне мовлення, комунікативно-когнітивний підхід, психологічні механізми.

Лит. 12.

Галина Задильская, кандидат филологических наук,
доцент кафедры методики обучения иностранных языков
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ФОРМИРОВАНИЕ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ГРАММАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В УСТНОЙ РЕЧИ В СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ ФАКУЛЬТЕТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

В статье предложена модель формирования англоязычной грамматической компетенции в устной речи студентов языковых факультетов высших учебных заведений, определены принципы коммуникативно-когнитивного подхода к условиям обучения студентов устной речи, структурировано содержание обучения на уровне знаний, навыков, умений и психологических механизмов речевого взаимодействия.

Ключевые слова: англоязычная грамматическая компетенция, устная речь, коммуникативно-когнитивный подход, психологические механизмы.

Haliyna Zadil'ska, Ph. D. (Philology), Docent of Methodology of Teaching Foreign Languages
Department, the Faculty of Roman and Germanic Philology
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

FORMING ENGLISH GRAMMAR COMPETENCE IN ORAL SPEECH TO UNIVERSITY STUDENTS OF LINGUISTIC DEPARTMENTS

The article describes the model of forming English grammar competence in oral speech to University students of linguistic departments, defines ways of the communicative-cognitive approach principles to the conditions of teaching English oral speech to University students and structures the teaching content at the level of knowledge, habits, skills and speech interaction psychological mechanisms.

Key words: English grammar competence, oral speech, communicative-cognitive approach, psychological mechanisms.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Практичне оволодіння іноземною мовою неможливе без засвоєння основних

граматичних структур цієї мови. Саме оволодіння граматичними закономірностями мовлення становить найбільші труднощі. Річ у тім, що дехто з учителів, колишніх студентів мовних спеціальностей, практичну спрямованість